

Universitätsbibliothek Wuppertal

Epistolæ obscurorum virorum

cvm inlvstrantibvs adversariisqve scriptis

Textvs

Hutten, Ulrich von

Lipsiæ, 1864

Regum et principum clarissimorumque virorum in causa fidei contra idem
speculum ad summum pontificem epistolæ

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-976](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-976)

¶ *Litterę Regis Francię ad Summum pontificem contra libros Ioannis Reuchlin quos suppressendos esse censet.*

¶ *Beatissime pater, intelleximus in presentiarum quod est quidam
5 certus processus laudabilis in curia Romana inter universitatem Coloniensem et quosdam qui fecerunt et composuerunt certos libros continentes plurimos errores et hereses contra nostram sanctam fidem catholicam Quos tanquam obstinati et filii iniquitatis defendere volunt, Non obstante quod sint condemnati per doctores in theologia et per inquisitores nostrę
10 fidei catholice tam in dicta universitate Coloniensi quam in pluribus aliis universitatibus Almanię et etiam in nostra universitate Parrhysiensi. Insuper et scivimus quod qui fuit Rex noster charissimus dominus et pater quem deus salvet de his avisatus antehac scripserit Vestrę Sanctitati de ista materia ad obviandum illis Ea propter et quia nos desideramus quod tales
15 errores sint totaliter et prompte extincti et aboliti propter pericula que poterint supervenire, Nos supplicamus Vestram Sanctitatem tantum et tam affectuosissime sicut possumus ut sibi placeat capere istam materiam cordi, Et ut donet ordinationem et provisionem talem qualis requiritur in isto casu habendo respectum ad sententias et condemnationes datas per dictas
20 universitates Almanię et per nostram dictam universitatem Parrhysensem Et ut commendet et ordinet fieri bonam et brevem expeditionem in dicto processu. Et vestra sanctissima Sanctitas ultra hoc quod faciet rem deo acceptissimam nobis etiam faciet singularissimam gratiam et beneplacitum sic faciendo. Quam precamur Sanctitatem in tanto sanctissimo
25 patre deus quam longe velit preservare manu tenere et custodire in bono regimine et gubernatione ecclesię sanctę suę.*

¶ *Fecit idipsum illustrissimus ac invictissimus princeps et dominus dominus Karolus Rex Hispaniarum Arragonię .et c. Archidux Austrię dux Burgundię et Brabantię gratiosissimus noster dominus, qui
30 in sua adolescentia (omnipotens deus eum conservet) tam viriliter motus ad summum pontificem libros Reuchlin examinandos et suppressendos scripsit. ||*

¶ *Beatissime pater Clementissime domine, post optata sanctorum
pedum oscula. Cum divinis nostra anteferimus maiori que illa af-
35 fectu cura que prosequimur, vocat dominus super opera nostra siccitatem, ut multa cum seminaverimus, pauca percipiamus, Cibus non satiet, operimenta non calefaciant. Id quod Iudeis evenisse ex prophetis oracu-*

¹ Item Latine extat in b = Beschirmung fol. rliij^b. ⁵ laud.] prudens b. ¹⁵ salv.] absolvet b. ²⁰ parifię b. ²² Et V. fetā. S. vltra 1. et b. ²⁴ Sanctitatem] S. 1. et b.

³³ Item in Beschirm. fol. rliij.

lis accepimus, propterea quod sibi domos extruentes deo templum erigere neglexerunt. Quod si divina ira ob materialis templi posthabitam curam merito provocata est, quo eum furore accendi putandum est quum caducarum rerum studio spiritalis edificiū sui cuius fides est fundamentum rationem nullam haberi videat. Pependit iam diu et etiam nunc pendet apud Sanctitatem Vestram fidei catholice causa super libello quodam impio, qui tametsi titulo ipso perfidie Iudeorum impugnationem pollicetur, tamen eandem multis suis partibus non obscure adiuuare et fovere comperitur. Quod quam sit verum liquidissime constare potest ex tam multarum universitatum et preesertim theologie facultatum attestationibus, quarum quis non videat quanti in huiusmodi rebus facienda sit auctoritas. Cum igitur hic libellus eiusmodi sit, ut et multorum ruinam sit operatus et nisi quam celerrime provideatur, longe maiorem allaturus sit perniciem, tamen protrahitur causa tanta in longissimam diem, forte secularium principum auctori ipsi carnaliter faventium apud Sanctitatem Vestram intercessionibus Cumque de disceptandi forma ac modo procedendi contenditur, causa ipsa interim negligi videtur. Accepimus causę cognitionem delegatam esse non quidem sacro concilio eiusve diffinitoribus, sed Cardinalibus quibusdam seorsum. Quasi vero de re levi et vulgari controversia sit, quęque longe minoris sit momenti quam multe causę prophane, quarum decisio concilio reservatur. Oramus igitur et obtestamur Sanctitatem Vestram quantum maxime possumus ex animo, ut arrepta plana charitate et vero dei zelo causam illam diutius non sinat protrahi, sed quam celerrime ei finem imponens Christi Ihesu gregi cuius ipse pastor est prospiciat, ne seivissimus hic lupo innocenti ovium sanguine rictus suos diutius fedare pergat et offendiculum istud, in quod tam multi pusilli gravissime quotidie incurrunt, a pedibus eorum removeat, ne divinam iram super se provocet, quę eam inceptis suis frustrari velit, in quo rem faciet et Sanctitati Vestre ex officio debitam et sanctę sedi apostolice honorificam et omnibus qui erga christianam rempublicam pie afficiuntur longe gratissimam. Optamus || felicissime valere Christi in terris vicarium. Ex oppido nostro Middelburgo XVI. mensis Maii Anno .M.D.XV.

Hic sequuntur litterę venerandę universitatis Lovaniensis ad papalem Sanctitatem contra libros Ioannis Reuchlin emissę.

35

Dignos non abs re iudicaret nos Sanctitas Vestra, beatissime pater, qui privilegiis et immunitatibus, quibus apprime sacrosancta mater ecclesia nos vallavit ac munivit, privaremur, indignos insuper theologo nomine ac dignitate, nisi circa res et fidem catholicam quam communiter

¹⁸ ofilio b. vult concilio Lateranensi. cf. p. 152. v. 17. sq. ²⁷ cottidie b. ²⁸ frustrari b. ³¹ grat.] optatissimā b. ³⁶ Item Latine in Beschrymung foll. f^b. sq.

cum omnibus et sacram theologiam quam peculiari quodam nexu profite-
mur, et cui sedulo incumbimus iuxta vires, diligentiam et operas toto
conatu impenderemus, et impensas quoad valeremus continuandas cura-
remus. Quod si a quovis pontifice maximo etiam minus solerti hoc ve-
reremur, multo amplius a te viro oculatissimo et undequaque doctissimo
ac fidei catholice zelantissimo. quod genus dedecoris ne incideremus, nu-
per cum oblatum nobis foret ex parte preclare facultatis theologicæ Colo-
niensis filie tue Sanctitati deditissime et nobis summo affectu coniuncte, li-
bellus quidam qui cuiusdam Reuchlin Phorcensis foetura esse dicebatur, exa-
minandus an admittendus esset tanquam fidei orthodoxe consonus, an refel-
lendus tanquam fidei suspectus et populo scandalosus, et sanctis iniurius,
habita et diligenti et acerrima discussione librum prout iacebat doctrinali-
ter, quemadmodum ad nos attinet, condemnavimus, et e medio tollendum
arbitrati sumus expedire. Quam condemnationem ad Sanctitatem Vestram,
ad quam spectat fidei materias decidere, hereses et scandala extirpare, et
ausus temerarios suppressere, et examinandam et approbandam transmi-
simus. Suscepimus etiam a nonnullis fide dignis idemdem a celeberrima
Parrhysiensi theologica facultate esse factum, et ab aliis nonnullis universi-
tatibus, quæ res non parum nobis spiritualis iocunditatis attulit cum videre-
mus deum optimum sollicitudinem ecclesie sue non segnem gerere, servis suis
eundem sensum in fide sua impertiendo, ut theologorum facultates in domo
dei ambulant cum consensu et quasi uno ore omnes loquerentur, idem
saperent, idem iudicarent, et idem predicarent. Nunc autem incessit
auribus nostris horrendus nec sine lachrymis || referendus rumor per Ger- (¶)
manie partes, non parva scandala oborta esse Iudeis Christianis insultan-
tibus. immo quod fedius ac intollerabilius est, nonnulli Christiani eis ma-
nus porrigunt, libellos canino lepore ac viperea mordacitate plenos com-
ponendo, quibus et theologicam facultatem et ipsius professores lacerant,
cludunt ac floccifaciunt et populis rudibus invisam reddunt. Quantum
res hæc nefanda detrimenti christianæ reipublice inferat, quantum bonis
omnibus infensa sit, quantum roboris a christianis pectoribus adimat
tam preclarissimarum universitatum vilipensio, tuo gravissimo simul et
prudentissimo iudicio relinquimus. his omnibus et compluribus aliis in-
commodis occurreretur, si causa hæc quæ apud Sanctitatem Vestram pen-
det, brevem sortiretur expeditionem. Arbitramur enim Sanctitatem Ve-
stram summis quibus preest curis irretitum huic causæ non valuisse ope-
ram navare, daturum tamen si hæc tibi fuissent iam diu significata. Ad
pedes igitur Sanctitatis Vestre prostrati humillime supplicamus ut causa
fidei apud te fidei patronum qualis sibi debetur locum inveniat, et si quid

⁷ cum] tum b. ⁸ experte b. ⁹ reuchlyn b. ¹⁰ esse suspectus esse b. ¹¹ aufos b.
¹² parisien⁷ b. ¹³ iocunditatis b. ¹⁴ viperia b. ¹⁵ floccifaciunt b. ¹⁶ occurreretur. b.
¹⁷ irretitum et postea daturum sic 1. et b.

valent apud Sanctitatem Vestram preces filiorum tuorum tibi obsequen-
tissimorum, nostri causa res hæc quæ et fidem catholicam et nos tam in-
time concernit, et brevem et optatum consequatur finem, ut et his qui
pro fide certant fiduciam præbeas, et ab his qui eam eis impugnant vo-
cem insultationis auferas Lovanii decimo kalendas Iunias.

5

¶ Sequuntur litteræ venerabilis et apprime docti do-
mini magistri Adriani Florentii de Traiecto ec-
clesiæ sancti Salvatoris in Traiecto præpositi ac vene-
randæ academiæ Lovaniensis Cancellarij: et illustrissimi
Karoli Hispaniarum Regis consilarii scriptæ ad vene-
rabilem Cardinalem sanctæ Crucis libros videlicet
Ioannis Reuchlin e medio tollendos.

10

¶ Reverendissime in Christo pater præceptor observandissime post
humillimam commendationem. Commendavi pridem paternitati vestræ Re-
verendissimæ causam fidei quam frater Iacobus de Hochstraten sacræ theo-
logiæ professor ex zelo dei istuc prosequitur rogans ut in expeditione
iusticiæ assequenda eadem paternitas vestra Reverendissima illi adiuva-
mento esse dignaretur. Sperabamus enim negotium sacri generalis consilii
Lateranensis diffinitoribus, quorum paternitas vestra Reverendissima dux
(§4^b) et auriga est commissum iri. || Sed fefellit nos opinio et sollicitatione ho-
minum huius sæculi ne id quidem permissum est ut paternitas vestra Re-
verendissima ex commissione apostolica cum alijs susciperet causæ cogni-
tionem decisionemque. Scribit ob id in presentiarum sanctissimo domino
nostro papæ illustrissimus Hispaniarum princeps, dominus meus, ut causæ
huic quam celerrime finem imponi faciat. Precor ego paternitatem ve-
stram Reverendissimam et per viscera Ihesu christi obtestor ut ipsa mu-
rum sese opponat pro domo dei neque sinat causam fidei apud sedem
apostolicam tam parvi fieri ut a diffinitoribus consilii generalis avocetur
privatimque agatur ubi de forma processus magis quam de causæ merito
agitur. Fovete quæso pusillanimum theologum et pars fidei pro viribus
adiuvate. Non puto opus esse ut causæ merita attingam, quandoquidem
rem omnem plenissime et subtilissime ex ipso magistro Iacobo audietis.
Quod reliquum est cum omni humilitate bonæ gratiæ vestræ me commendo
amplectarque pro munere præclaro si aliquoties dignetur eadem vestra pa-
ternitas Reverendissima opera mea uti quam summo desiderio cupio feli-
citer agere in terris et post hanc vitam calamitosam ad æternitatis gaudia
pervenire. Ex Middelburgo mensis Maii. die .xvi. Anno .M.cccc.xv.

⁵ Louanij x. kl'. Ianuarias. b. ¹³ Item Latine in b. = Beschrym. fol. f1j^b. sq.
obferuantiffime b. ¹⁴ humilimam b. pridem per. V. b. ¹⁵ de ho: sacre theo.
pro: b. ³⁰ pars sic f. b. ³³ reliquum f.

Nota lector.

¶ O vos Christiani attendite (obsecro) veritatem et equissimum nostri negocii processum. habemus etenim pro nobis multarum universitatum consilia ac doctrinales sententias, summorumque virorum et in primis Parisiensium verissima testimonia, quorum etiam nonnulli una cum inquisitore et coniunctim et divisim sese ad publicam disputationem in urbe Romana contra Iohannem Reuchlin aut alios nescio quos Philocapniones obtulerunt. qui Reuchlinistę per devia et nullitates ambulando nihil præter strepitum iuris prosequuntur, nec disputare cum illis audent, cum vel silentio, vel alia (nescio qua) conditione totum istiusmodi negocium pervertere conentur. ¶ Item quale hoc signum est quod nullam ipse pro se universitatem habet? Est profecto pro eo pessimum. Nam si aliquam pro se haberet, diu proculdubio illam expressisset. Mentitus est igitur in principiis defensionis sue, ¶ quod scilicet ipse fecerit triumphare veritatem. Si vero apud suos fecit, non est quod id magni faciamus, cum hoc solo privatorum favore et nullo unquam sit doctorum concilio approbatum. Sententia etiam Spirensium parum ipse aut nihil triumphare potest, cum alter iudicum pro tribunali sese abdicaverit ac plane exonera-verit. Sed hoc iudicibus in urbe Romana discutiendum relinquo.

20

Consummatio Historię.

Quamquam venerabilis ac eruditissimus vir dominus et Frater Iacobus Hochstraten hereticę pravitatis inquisitor in propria persona ad defendendam veritatem et oculare speculum legitime impugnandum Romę comparuerit, et probaverit, seque adhuc latius probaturum exhibuerit, iuxta priores sententias, quod liber Ioannis Reuchlin sit flammis ac publico dignus incendio, tamen nunquam ausus fuit (licet multa de eo mendacia circumferrentur, quod scilicet tot et tot equis Romam profectus esset) in propria persona illuc proficisci, sed solum suis astuciis et per suos nescio quos in continuo labore fuit ut omne ius nostrum impediret et ut silentium (quod nos nunquam petivimus) ab utraque parte præciperetur. Quod ubi a sede apostolica tali conditione impetrasset, ut stante illic lite ultro citroque scribendi silentium servaretur, ipsemet servare non potuit aut saltem sui quos ipse dissimulanter subornavit, veluti modo (proh pudor nephas est dicere) latius cum męrore et lachrymis explicabitur. ¶ Priusquam tamen ad hoc deveniam, hoc solum adiecero, quo ad consummationem historię sive totius quodammodo negocii, me nihil aliud dicere nunc amplius posse, quam causam ipsam pendere coram sacrosancta sede apostolica in urbe Romana, sperans et pie credens in Christo Ihesu, quod veritas ipsa tot doctorum sentiis approbata eum sit triumphum ad totius christianę religionis honorem habitura, quem nulla sit venturę posteritatis deletura oblivio.

Protestatio.

¶ *Protestor igitur hoc loco, dehinc iterum atque iterum protestor ac quoad vixero protestabor, me non composuisse hunc librum ad Ioannem Reuchlin aut quemvis alium offendendum sed potius ad optimum quemque informandum, ut veritate huiusce negotii et perspecta et cognita, nobis (in quibus iustam causam habemus) non minus equitatis quam bonę tandem famę munus administret. Quapropter ut hęc boni consulant lectores semper exopto. ||*

A^b

Summarium totius negotii tituli principalis Protestatio, in quo Ioannes Reuchlin duce veritate accusatur iniuriarum et quod Silentium ab Cæsarea Maiestate nobis impositum multipliciter ipse prius infregerit.

10

¶ *Possent boni viri dicere, 'quare tu si aliquid habes adversus Ioannem Reuchlin, iudicio illud publico non agis, ut diffinitiva inter vos decisione per aliquem iudicem ordinarium factam pacem aliquando habere possitis?' Respondeo, me cunctis diebus vitę meę nihil aliud voluisse. Adiungo etiam me ut verum Christianum neque verbo neque facto Ioannem Reuchlin offendisse, nisi fortasse ipse mihi supra quam oportuit iniuriarum ansam ultro meis demeritis minime præcedentibus porrexisset, veluti nunc paucis explicabimus, etsi passim superius delibata videantur, ut omnes Christiani post mille annos iudicare possint, quam impie quamque indecenter et contra catholici hominis morem contraque boni doctoris professionem mecum ambulaverit. ¶ Primo igitur cum sub bona fide (ut supra dictum est) Ioannes Reuchlin me in sua consultatione apud Cæsaream Maiestatem nimis inhumaniter læsisset, silere ego non debui, etiam duce natura. Ex oblata igitur et mihi et aliis ab Archiepiscopo consultatione legitimam habui occasionem, ut quę privatim et falso sussurrarat, ego publice in meo speculo manuali refellerem. Quod cum aggrededer ipsius consultationem minime nominando, omnium me principum nostrorum iudiciis ac diversorum per Alemaniam tribunalium censurę subieci. ¶ Quid fecit Ioannes Reuchlin? postquam intellexit suos errores per Archipræsulem Moguntinum (qui verus a Cæsarea Maiestate commissarius ad omnium consultationes aperiendas ac perlustrandas ordinatus erat) patefactos esse, neque sibi confidens neque consultationi suę, immo etiam considerans parum se aut nihil iuris contra me habere, si (ut ego volui) me coram quocunque iudice convenisset, accepit consultationem suam præposteram, quibus declarationes quasdam et invectivas mendaces adiecit, duplici fuga a sua prole deficiens. quod quam puerile*

³⁷ quibus sic 1.